

30. juni 2020

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Høyringsfråsegn – kompetanse i barnevernet

Ein viser til høyringsbrev frå departementet datert 30. mars 2020 vedlagt høyringsnotat av same dato. Denne fråsegna har kommentarar i same rekkefølga som i høyringsnotatet.

Ein vil innleiingsvis få gje uttrykk for at forslaga til å auke kompetansen i barnevernet for det alt vesentlege framstår som fornuftige og godt grunngitt.

Når dette er sagt, så må det også seiast at å auke kompetansen ikkje framstår som eit tilstrekkeleg tiltak for å møte utfordringane i barnevernet. Det er lite hjelp i å ha god kompetanse, viss ein ikkje har *tid* til å bruke denne kompetansen, og ikkje tilgang på tilstrekkelege *ressursar* til å hjelpe barn og familiar. Godt barnevernsarbeid handlar i så måte om tid til å bygge og vedlikehalde relasjonar, tid til å undersøke, tid å dokumentere, og tid og ressursar til å få gjort dei gode hjelpetiltaka og følge dei opp. Godt barnevernsarbeid har såleis eit klar kostnadsside, jf punkt 1.4.1 og andre punkt under.

Det er eit klart behov for å sikre kvaliteten på det arbeidet som sakkunnige og private som bistår barneverntenesta gjer. Ein støttar dei ulike forslaga om å sikre dette betre.

Først nokre kommentarar til premissar for forslaga:

1 2 4 side 11 Omsynet til det kommunale sjølvstyret

Rettsikkerheita til barn og foreldre framstår som langt viktigare enn omsyn til kommunalt sjølvstyre. Kommunalt sjølvstyre vil i praksis vere å overlate prioritering av barnevern til kommunale styringsprosessar. Då skal omsynet til andre lovpålagde tenester som skule, barnehage og helse og omsorg også ivareta, i ofte svært trange økonomiske rammer. Utan klare normer for kva kommunen plikter å gjere, så vil barneverntenesta ofte kunne bli tildelt for lite ressursar. Det er to løysingar på dette overfor *kommunane*: Klare normer, sett med heimel i lov; og tilstrekkeleg øyremerka overføringar til kommunane. Vidare kan det vere ei løysing at staten overtek den kommunale barneverntenesta. Det siste føreset dei same krava til lovsette normer for bemanning, kompetanse og andre tiltak, og økonomiske rammer, som ein tillet seg å foreslå under.

1 4 1 side 18 Bemanning og kapasitet i det kommunale barnevernet: Forslag om å utarbeide og innføre bemanningsnorm

Dette er eit grunnleggjande problem. Krava til bemanning, kapasitet og kompetanse er no overlatt til det kommunale sjølvstyret i 356 kommunar. Desse krava er i liten grad spesifisert ut over bvl. § 1-4 sitt krav om «forsvarlig». Det seier seg sjølv at resultatet av dette blir varierende – og i ein del tilfelle ikkje godt nok. Både kommunalt og statleg barnevern kan spare pengar ved å ikkje ha tilstrekkeleg bemanning, ved å la stillingar stå vakante, ved ikkje dekke opp vakansar ved sjukdom osv. Det er såleis eit rimeleg klart behov for ein *bemanningsnorm*, i form av *årsverk* med tilstrekkeleg *kompetanse*. Altså ei norm for kor mange tilsette som trengs for å dekke behovet i saker av ulik vanskegrad.

Høyringsnotatet og andre kjelder peikar på at det i mange tilfelle er for stor arbeidsbelastning på tilsette. Dette fører til stor fare for at saker ikkje blir behandla godt nok, og at det skjer feil, med store konsekvensar for barn og familiar. Sameleis fører dette til følgeproblem: Mange tilsette som er i barnevernet i kort tid, sjukmeldingar osv. Ein tillet seg såleis å foreslå at det vert utarbeidd og innført ein *bemanningsnorm* for det kommunale barnevernet. Slik bemanningsnorm må ta spesielt høgde for nytilsette, jf punkt 3.3.1 under.

Så til dei konkrete forslaga i høyringa:

2 side 21 Kompetansekrav i det kommunale barnevernet

Ein sluttar seg til forslaget, som krev mastergrad eller tilsvarande kompetanse for ei rekke sentrale oppgåver i den kommunale barneverntenesta. Ein oppfattar det som særleg viktig at *leiinga* i den kommunale barneverntenesta, såleis både leiar og stedfortredar, har god kompetanse. Desse har stor makt, til å gjere hastevedtak, med store konsekvensar for familiar og barn. Hastevedtaka er ikkje spesifikt nemde i opprekninga i forslaget til ny § 2-1 a. Ein tillet seg å foreslå at dette blir lagt til, f eks som ny bokstav c (bokstavane c til e i forslaget må då bli d til f.):

c) forberede eller gjøre hastevedtak.

Det er også klare samanhengar mellom leiing, svikt i leiing og svikt i det faglege arbeidet i kommunane. I det vidare arbeidet med kompetanseheving er i så måte grunn til å legge særleg stor vekt på å sikre og auke kompetansen, særleg leiarkompetansen, til dei mange som har leiarfunksjonar i kommunal barnevernteneste.

2 3 6 side 33 Dispensasjon og varig unntak frå kompetansekravet

Foreslaget i høyringsnotatet er at kommunane etter 1. januar 2031 skal kunne innvilge seg sjølve dispensasjon frå kompetansekrava viss visse vilkår er oppfylt. Ein gjer gjeldande at dette ikkje kan vere ei god tilnærming, og at dette overlet for mykje til kommunane. Dette handlar i så måte også om organisering. Viss kommunar etter 10 år ikkje klarer å oppfylle kompetansekrava, så er det ikkje dispensasjon frå krava som bør vere løysinga, men at kommunane blir pålagde å samarbeide i større barneverntenester der krava kan bli oppfylt. Dette vil også gi svar på utfordringar i form av å ha tilstrekkeleg store og tilstrekkeleg robuste fagmiljø. Ein lovheimel for fylkesmannen til å kunne pålegge kommunar eit slikt samarbeid er i så måte ei betre løysing, viss målsettinga er at ein skal ha eit tilstrekkeleg kompetent barnevern i heile landet.

3 side 35 Krav om rettleiing av tilsette i barnevernet – og krav til opplæring og løpande kompetanseheving

Høyringsnotatet foreslår ikkje noko vesentleg endring i høve til dagens situasjon, der kommunane har uklare krav til å drive rettleiing og opplæring. Som over, viss ein meiner alvor med at dei tilsette skal ha betre kompetanse, så er systematisk rettleiing og systematiske opplæringstiltak nødvendige. Då er det ikkje tilstrekkeleg med vage formuleringar i lover og forskrifter: Det må settast normer for omfanget av rettleiing og opplæring, og det må settast av tilstrekkeleg med ressursar til å gjennomføre desse normane. Krav til opplæring og løpande kompetanseheving, og normar for og ressursar for dette er i så måte grunnleggande viktig.

3 3 1 side 37 Om lovfesting av krav om rettleiing av nyttilsette

Det framgår tydeleg av høyringsnotatet at det er eit klart behov for betre oppfølging av nyttilsette: Dei blir for ofte sett til krevjande arbeidsoppgåver som dei aldri har gjort før, utan tilstrekkeleg rettleiing og opplæring. Dette fører til fare for at det skjer feil, med store konsekvensar for barn og familiar. Det fører også til at dei nyttilsette pga den manglande støtta og oppfølginga sluttar etter kort tid. Høyringsnotatet foreslår at ein ikkje gjer noko spesifikt med desse klare problema. Høyringsnotatet opplyser at 27 % av barneverntenestene tilbyr opplæringprogram for nyttilsette. Det er vanskeleg å forstå kvifor dette ikkje bør vere 100 %. Ein gjer i så måte gjeldande at viss ein meiner alvor med å auke kompetansen i barnevernet, så må eit av dei beste tiltaka vere å auke kompetansen der den er *svakast*: Hos dei nyttilsette. Som over, dette tilseier at det må innførast krav om opplæring og rettleiing av nyttilsette, settast normer for dette, og settast av tilstrekkeleg med ressursar til å gjennomføre desse normane.

4 side 39 Kompetansekrav i barnevernsinstitusjonar

Ein sluttar seg til forslaget. Ein oppfattar det som særleg viktig at *leiinga* i barnevernsinstitusjonar har god kompetanse, jf det som høyringsnotatet gjengir frå forskning som viser samanheng mellom svikt i leiing og svikt i det faglege arbeidet på somme institusjonar.

5 side 50 Krav om at barnevernet skal ta i mot praksisstudentar

Ein sluttar seg til forslaget, som vil kunne bidra til at det blir lettare for utdanningsinstitusjonane å skaffe praksisplassar. Ein tillet seg å understreke at eit lovpålegg om dette i seg sjølv ikkje er nok for å få til gode praksisplassar for studentane. Økonomiske ressursar til å frigjere kapasitet til å rettleie studentane er nødvendig. Ein støttar at det er *utdanningsinstitusjonane* som bør få tildelt ressursar til frikjøp av rettleiarar. Sameleis er ein samd i at det er svært viktig at rettleiarane har kompetanse i rettleiing, og at det blir sett av tilstrekkeleg ressursar til utdanning i rettleiing i form av tilskot til vikarutgifter, reiseutgifter og undervisningsmateriell.

Volda, 30. juni 2020

Egil Arne Standal   Ellen Synnøve Aarseth   Betina Haug Olson

Kontaktperson: Egil Arne Standal, e-post: egil.arne.standal@hivolda.no

Telefon arbeid: 70 07 51 56, Mobil: 951 53 886

Institutt for sosialfag, Avdeling for samfunnsfag og historie

Høgskulen i Volda, Postboks 500, 6100 Volda